

BOGDAN LORENS¹, MAŁGORZATA CYGAN-LORENS²

**Dawne szkółki drzew i krzewów
we Floriance koło Zwierzynca**

Former nurseries of trees and shrubs
in Florianka near Zwierzyniec

¹Zakład Ekologii, Instytut Biologii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej,
ul. Akademicka 19, 20-033 Lublin, Polska

²Zakład Ochrony Przyrody, Instytut Biologii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej,
ul. Akademicka 19, 20-033 Lublin, Polska

¹Department of Ecology, Institute of Biology, Maria Curie-Skłodowska University,
19 Akademicka Str., 20-033 Lublin, Poland

²Department of Nature Protection, Institute of Biology, Maria Curie-Skłodowska
University,
19 Akademicka Str., 20-033 Lublin, Poland

ABSTRACT. Former nurseries of forest, ornamental and fruit trees and shrubs in Florianka (Roztocze National Park) are the most precious dendrological object in the Zamość district. They were established in 1897 by Franciszek Feifer-Stankowski on the area of 15 ha. Among the cultivated species, apart from native ones, there were those from North America, Asia, and southern Europe. In its best times nurseries of Florianka cherished 97 tree species, and 28 species of shrubs. Coniferous species were particularly numerous represented – a total of 44 taxa; among them 13 species of fir, 11 species of pine and the same number of spruce. Also impressive was the set of the fruit trees with 31 cultivars of apple trees, 39 cultivars of pear trees, 10 of plum trees, and 9 of cherry trees. However, in 1926 due to low profitability the production of plants was stopped.

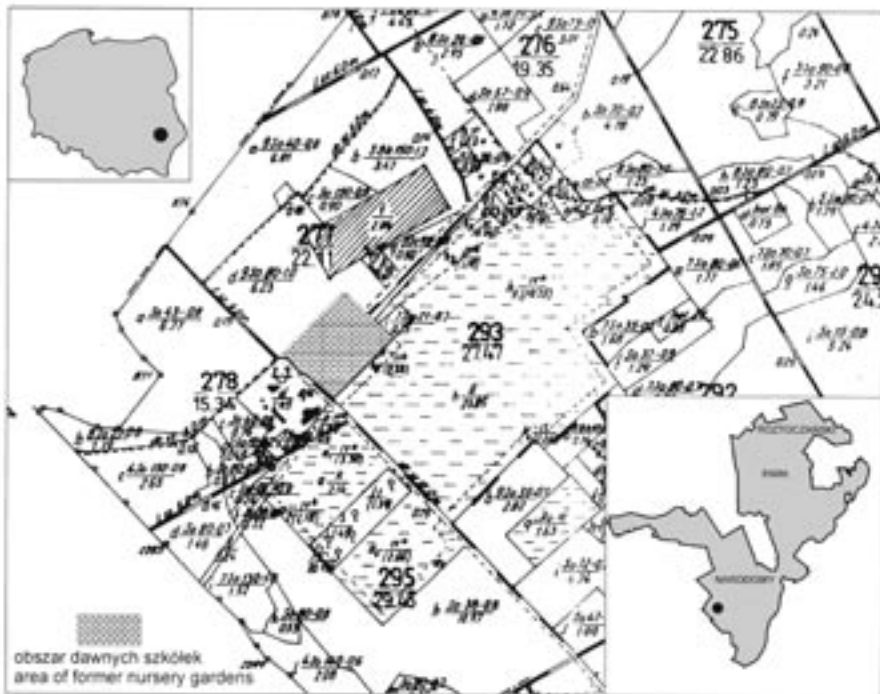
Exceptional dendrological richness together with historical values were crucial for the idea of establishing so called “dendrological path” by the authorities of Roztocze National Park. Now, on the area of 3,69 ha of former nurseries, there are 67 indigenous and non-native species of trees and shrubs. Labelled with information plaques they are displayed for visitors being one of the sights of Roztocze National Park.

Key words: Roztocze National Park, nurseries of trees, Zamość Estate, self-guided tour

Wstęp

Duża ilość obiektów dendrologicznych na terenie kraju pozbawiona jest dotychczas dostatecznej opieki, pomimo że szereg z nich zachowało do dzisiaj niezwykle cenne walory przyrodnicze, historyczne a także dydaktyczne. Należą do nich stare parki dworskie, zabytkowe aleje oraz dawne szkółki drzew i krzewów. Pomimo zaniedbania i dużej konkurencji roślin rodzimych, rosnące tam drzewa i krzewy przedstawiają nierzadko cenny materiał dla badań dendrologicznych.

Jednym z takich interesujących obiektów są dawne szkółki drzew leśnych i owocowych we Floriance, które w przeszłości stanowiły własność Ordynacji Zamojskiej. Położone są one wśród lasów Roztoczańskiego Parku Narodowego, w odległości 6 km na południowy zachód od miejscowości Zwierzyniec (ryc. 1). Dotychczas brak jest opracowań naukowych dotyczących wspomnianego obiektu, poza publikacją Hryniewiczza (1960).

Ryc. 1. Lokalizacja dawnych szkólek leśnych i owocowych na mapie gospodarzej Roztoczańskiego Parku Narodowego.

Fig. 1. Localization of the former nurseries of forest and fruit trees on the management map of the Roztocze National Park.

Zarys historii szkółek drzew i krzewów ozdobnych, leśnych i owocowych we Floriance

Dokładna data powstania folwarku we Floriance, położonego przy drodze gruntowej ze Zwierzyńca do Górecka Starego, jest trudna do ustalenia. Prawdopodobnie nastąpiło to około roku 1830, kiedy na skraju lasu od strony Zwierzyńca wybudowano trzy budynki mieszkalne przeznaczone dla pracowników leśnictwa Ordynacji Zamojskiej. Do roku 1839 powstały budynki gospodarcze usytuowane w kształcie podkowy oraz budynek dworu – rządówki. W drugiej połowie XIX wieku założenie dworskie zostało zmodernizowane – wybudowano nowe, murowane zabudowania gospodarcze, dwór powiększono przez dodanie części kuchennej. W roku 1851 folwark oddano w dzierżawę, a jedenaście lat później część zabudowań oraz gruntów we Floriance została przeznaczona dla Służby Leśnej Klucza Zwierzynieckiego – Podleśnego Rewiru Zwierzynieckiego.

Florianka w okresie powstania styczniowego, ze względu na swoje położenie wśród lasów, była miejscem koncentracji oddziałów partyzanckich. Tutaj też znajdowało czasowe schronienie wielu powstańców ściganych przez wojsko i policję carską.

Dzierżawa folwarku zakończyła się w roku 1896 i w tym czasie rozpoczął się kolejny ważny etap historii tego miejsca, związany z założeniem szkółek drzew leśnych, ozdobnych i owocowych.

Pierwsza informacja o istnieniu szkółek znajduje się w „Katalogu drzew owocowych szkółek Floriańskich pod Zwierzyńcem Dóbr Ordynacji Zamojskiej, założonych w roku 1897 w jesieni na gruncie więcej piaszczystym, miejscami o podłożu szczyrkowatym, przeznaczonym dla hodowli jabłoni i wisien; a miejscami z podłożem o marglu wapiennym, przeznaczonym dla hodowli: grusz, śliw i czereśni” (Katalog..., b.d.). Założycielem i administratorem szkółek był Franciszek Feifer-Stankowski, absolwent Szkoły Pomologicznej w Warszawie. Materiał szkółkarski sprowadzano głównie z Niemiec, a także z Francji, Hiszpanii, Rosji oraz Meksyku. Według wykazu drzew i krzewów rosnących w szkółce leśnej we Floriance (stan na 1 lipca 1898 r.) znajdowało się w nich 57 gatunków, w tym 21 iglastych oraz 36 liściastych. W szkółkach drzew owocowych uprawiano 31 odmian jabłoni, 39 odmian gruszy, 10 odmian śliw, 6 odmian czereśni oraz 3 odmiany wiśni (Wykaz drzew i krzewów..., 1898). W stosunkowo krótkim czasie powierzchnia gruntów zajmowanych pod uprawę drzew i krzewów zwiększyła się i obejmowała łącznie 34 morgi (około 18 ha), w tym szkółki leśno-ogrodnicze około 21 mórg oraz 13 mórg (około 7 ha) – szkółka drzew owocowych. W szkółkach leśno-ogrodniczych mnożono wiele gatunków drzew i krzewów, zarówno rodzimych jak i obcych, pochodzących z Ameryki Północnej, Azji, południowych rejonów Europy. Wykaz drzew i krzewów szkółek we Floriance 1 lipca 1903 roku obejmuje aż 125 gatunków, w tym 97 taksonów drzew oraz 28 taksonów krzewów. Szczególnie licznie reprezentowane

były gatunki nagozalążkowe – łącznie 44, wśród nich 13 gatunków jodeł i po 11 gatunków sosen i świerków. Ogółem w szkółkach znajdowało się wówczas blisko 600 000 roślin (Wykaz drzew, krzewów..., 1903). Produkowano je zarówno w celach handlowych i sprzedawano głównie do Rosji, ponadto znaczna ich część szła na zaspokojenie własnych potrzeb Ordynacji Zamojskiej. W roku 1909, w bezpośrednim sąsiedztwie szkółek leśno-ogrodniczych, założono sad owocowy o powierzchni 9 mórg (około 5 ha).

Produkcja drzew i krzewów okazała się niedochodowa i 15 stycznia 1918 roku zarządzający szkółkami Franciszek Feifer-Stankowski wystosował do Naczelnika Wydziału Lasów Ordynacji Zamojskiej pismo, w którym proponuje zmniejszenie ich powierzchni: „...ponieważ szkółki leśno-ogrodnicze, za wyjątkiem szkółek owocowych, z powodu nieodpowiedniego terenu, złej gleby, braku zbytu na drzewka leśne i ozdobne i wielu innych przyczyn niedających się usunąć, nie dają dochodu, a przeciwnie straty, a nie przewiduje się aby warunki ich rozwoju poprawiły się, przeto ośmielam się zaprojektować pewne zmniejszenie powierzchni zajętej pod hodowlę tych roślin...” (Pismo w sprawie..., 1918). Projekt ten został zaakceptowany i uprawa drzew i krzewów ozdobnych była stopniowo ograniczana. W protokole zdawczo-odbiorczym nieruchomości, inwentarza oraz szkółek we Floriance z 19 lipca 1922 roku znajduje się informacja, że w tym czasie w szkółkach rosły zaledwie 21 563 drzewa i krzewy, z 74 gatunków. Większość zabudowań folwarku wymagała gruntownego remontu (Protokół zdawczo-odbiorczy..., 1922).

Od 1 lipca 1925 roku folwark dzierżawił Stanisław Łada-Łobarzewski, a po jego śmierci w roku 1927 – małżonkowie Stanisław i Zofia Łada-Łobarzewscy. Szkółki leśno-ogrodnicze zlikwidowano definitywnie w 1926 roku (Umowa dzierżawy..., 1925).

Podczas II wojny światowej dobra znajdowały się nadal w administracji ordunackiej, a po 1945 roku Florianka wraz z całą Ordynacją została objęta reformą rolną i folwark przeszedł w użytkowanie Nadleśnictwa Zwierzyniec. W okresie, gdy gruntami administrowało Nadleśnictwo, Florianka uległa poważnemu zaniedbaniu. Część budynków rozebrano, wycięto dawny sad znajdujący się za budynkami gospodarczymi oraz sady leżące na wschód od alei wiodącej w stronę Zwierzynca, zapuszczeniu uległa dawna szkółka leśna.

Aktualny stan dawnych szkółek leśno-ogrodniczych

Obszar zajęty w przeszłości pod szkółki położony jest po obu stronach drogi prowadzącej ze Zwierzynca do Górecka Starego (ryc. 1). Północnozachodnią jego część, o powierzchni 1,74 ha, stanowi fragment wydzielienia „d” oddziału 277, natomiast południowowschodnią wydzielienie „k” oddziału 293 (1,55 ha). W drzewostanie pierwszej z wymienionych powierzchni dominuje sosna zwyczajna w wieku 90 lat. Domieszkę stanowią jesion wyniosły oraz klon zwyczajny, w tym samym wieku co sosna. Pojedynczo występują jawory, buki

pospolite, wiązy górskie, dęby szypułkowe, olsze czarne, świerki pospolite, lipy drobnolistne oraz szeregu drzew i krzewów stanowiących pozostałość po dawnej szkółce. W podszyciu przeważają leszczyna pospolita i buk zwyczajny.

Drzewostan w wydzielaniu „k” oddziału 293, stanowiącym południowo-wschodnią część dawnych szkółek, ma podobny do poprzednio omawianego fragmentu skład gatunkowy. Dominuje w nim sosna pospolita, a z gatunków stanowiących domieszkę przewagę uzyskuje dąb, któremu towarzyszą jawor i brzoza brodawkowata. Pozostałymi gatunkami spotykanymi w drzewostanie są lipa drobnolistna, klon pospolity, buk pospolity, olsza czarna, modrzew europejski, jesion wyniosły, grab zwyczajny, świerk pospolity, jodła pospolita, wiąz górski, dąb czerwony, sosna wejmutka i sosna czarna. W podszyciu największy udział mają leszczyna pospolita, grab pospolity oraz jawor. Runo obu opisywanych fragmentów lasu jest wykształcone bardzo nierównomiernie i ma charakter mozaikowy. W miejscach prześwietlonych jest ono stosunkowo obfite, natomiast pod zwartym okapem koron drzew i krzewów roślinność zielna jest słabiej rozwinięta. Średnie pokrycie roślinności tej warstwy wynosi 60%. Przeważa w niej szczawik zajęczy (*Oxalis acetosella*), gajowiec żółty (*Galeobdolon luteum*), konwalijka dwulistna (*Maianthemum bifolium*), jeżyna fałdowana (*Rubus plicatus*) i zawilec gajowy (*Anemone nemorosa*). Wysoką stałość, przy niskiej jednocześnie ilościowości, osiągają: nercznica krótkoostna (*Dryopteris carthusiana*), dąbrówka rozłogowa (*Ajuga reptans*), czartawa pospolita (*Circaea lutetiana*), nercznica samcza (*Dryopteris filix-mas*) oraz wietlica samicza (*Athyrium filix-femina*). Na uwagę zasługuje występowanie w runie omawianego fragmentu lasu licznych okazów rzadkiego gatunku storczyka – listery jajowatej (*Listera ovata*). W warstwie mchów najczęściej spotyka się *Atrichium undulatum* i *Plagiomnium affine*.

Bogactwo gatunkowe drzew i krzewów zgromadzonych na stosunkowo niewielkim obszarze oraz cenne walory historyczne tego miejsca zadecydowały o podjęciu przez Roztoczański Park Narodowy działań zmierzających do udostępnienia go do celów turystycznych i dydaktycznych w formie tzw. ścieżki dendrologicznej. Prace przygotowawcze obejmowały wyznaczenie do ekspozycji niektórych okazów drzew i krzewów. Ich rozmieszczenie w terenie zostało naniesione na szczegółowy plan, który znajduje się na tablicach informacyjnych usytuowanych przy drodze Zwierzyniec-Górecko Stare, przebiegającej przez dawne szkółki leśne. W celu nadania całości zadrzewienia charakteru „parkowego”, który ułatwiłby ekspozycję wybranych okazów, a jednocześnie dla poprawienia warunków świetlnych w drzewostanie, usunięto część drzew oraz krzewów. Dla odtworzenia pierwotnego układu kwater i poletek szkółki, z dawnych alejek, których ślady zachowały się do dzisiaj, usunięto drzewa, krzewy oraz rośliny zielne. Dzięki temu zwiedzający mają łatwiejszy dostęp do wybranych drzew i krzewów. Przy każdym z nich przewidziano umieszczenie na specjalnym stojaku tabliczki informacyjnej zawierającej nazwę gatunkową, opis najistotniejszych cech oraz dane o zasięgu i wymaganiach siedliskowych

danego rośliny. Uzupełnienie informacji stanowią ryciny przedstawiające fragment rośliny oraz, w przypadku większości drzew, ich charakterystyczny pokrój. Trasę dojścia do tych egzemplarzy drzew i krzewów, które znajdują się w pewnym oddaleniu od alejek, wyznaczono za pomocą żerdzi przymocowanych do podórek wbitych w ziemię.

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji na powierzchni lasu obejmującej obszar dawnych szkółek leśno-ogrodniczych we Floriancie (łączna powierzchnia 3,29 ha) stwierdzono obecność 67 gatunków drzew i krzewów. Las ten składa się z drzew i krzewów pochodzących z dawnych nasadzeń oraz z roślin wyrosłych z samosiewu, po likwidacji szkółek. Spośród taksonów nagozależkowych (12 gatunków) na szczególną uwagę zasługują dorodne okazy choiny kanadyjskiej (*Tsuga canadensis*). Obcymi gatunkami są także cyprysik Lawsona (*Chamaecyparis lawsoniana*) oraz odmiana cyprysika groszkowatego (*Ch. pisifera* 'Filifera'). Pozostałością po dawnych szkółkach są także okazy trzech gatunków sosen – sosna smołowa (*Pinus rigida*), wejmutka (*P. strobus*) oraz sosna czarna (*P. nigra*). „Przybyszem” z Ameryki Północnej jest świerk kłujący (*Picea pungens*), który w dawnych szkółkach występuje w odmianie sonej. Rodzime drzewa iglaste reprezentują sosna pospolita (*Pinus sylvestris*), jodła pospolita (*Abies alba*), modrzew europejski (*Larix decidua*), świerk pospolity (*Picea abies*) i cis pospolity (*Taxus baccata*). Na obszarze dawnych szkółek stwierdzono występowanie 31 gatunków drzew liściastych. Najliczniejszą grupę wśród nich stanowią klony. Obok trzech gatunków rodzimych rosną tu egzemplarze dwóch gatunków pochodzących z Ameryki Północnej – klonu srebrzystego (*Acer saccharinum*) i klonu jesionolistnego (*Acer negundo*), a także klon ginnala (*Acer ginnala*), którego ojczyzną jest zachodnia Azja, oraz klon tatarski (*Acer tataricum*) występujący w południowej Europie i Azji Mniejszej. Rodzaj *Quercus* reprezentowany jest przez trzy gatunki, z których dwa – dąb czerwony (*Quercus rubra*) i dąb błotny (*Quercus palustris*) – pochodzą z Ameryki Północnej. Osobliwością dendrologiczną dawnych szkółek jest korkowiec amurski (*Phellodendron amurense*), z Dalekim Wschodu. Elementami flory północnoamerykańskiej są ponadto orzech szary (*Juglans cinerea*), który tu doskonale odnawia się, a jego podrost przechodzi do starszych klas wieku, a także robinia biała (*Robinia pseudoacacia*) oraz sumak octowiec (*Rhus typhina*). Pozostałe gatunki drzew rosnących na terenie dawnych szkółek reprezentują rodzimą florę. Bogaty jest również inwentarz krzewów liściastych, który liczy 23 pozycje. Ponad połowa z nich to gatunki o zasięgu geograficznym obejmującym Polskę. Dość liczną grupę (7 taksonów) tworzą krzewy pochodzące z Ameryki Północnej, między innymi parczelina trójlistkowa (*Ptelea trifoliata*), mahonia pospolita (*Mahonia aquifolium*), świdośliwa kłosowa (*Amelanchier spicata*), winobluszcz zaroślowy (*Parthenocissus inserta*) oraz winorośl wonna (*Vitis riparia*). Spośród gatunków azjatyckich niezwykłą dynamiką charakteryzuje się tawlina jarzębolistna (*Sorbaria sorbifolia*). W miejscach prześwietlonych tworzy ona zwarte kępy uniemożliwiając rozwój innym gatunkom krzewów.

Bardzo cennym elementem przyrodniczym są także stare szpalery klonów pospolitych i jaworów ciągnące się wzdłuż drogi ze Zwierzyńca, która rozdziela teren dawnych szkółek na dwie części. Drzewa osiągają 50-80 cm średnicy pnia, większość z nich jest w dobrym stanie zdrowotnym.

Inwentaryzacja obejmowała wyłącznie obszar dawnych szkółek. Część z podawanych przez Hrynkiewicza (1960) interesujących okazów dendrologicznych rosła poza ich obrębem, w sąsiedztwie dawnych zabudowań folwarku. Nie zachowały się tam egzemplarze takich gatunków jak: *Betula pendula* 'Fastigiata', *Betula papyrifera* 'Fastigiata', *Quercus macranthera* oraz *Gleditschia triacanthos*.

Wykaz gatunków drzew i krzewów znajdujących się na terenie dawnych szkółek leśno-ogrodniczych we Floriancie

Drzewa i krzewy iglaste

1. *Abies alba* Mill. – Jodła pospolita
2. *Chamaecyparis lawsoniana* (A. Murray bis) Parl. – Cyprysik Lawsona
3. *Chamaecyparis pisifera* (Siebold et Zucc.) Endl. 'Filifera' – Cyprysik groszkowy odm. nitkowata
4. *Larix decidua* Mill. – Modrzew europejski
5. *Picea abies* (L.) H. Karst. – Świerk pospolity
6. *Picea pungens* Engelm. 'Glauca' – Świerk kłujący odm. sina
7. *Pinus nigra* J. F. Arnold – Sosna czarna
8. *Pinus rigida* Mill. – Sosna smołowa
9. *Pinus strobus* L. – Sosna wejmutka
10. *Pinus sylvestris* L. – Sosna pospolita
11. *Taxus baccata* L. – Cis pospolity
12. *Tsuga canadensis* (L.) Carrière – Choina kanadyjska

Drzewa liściaste

13. *Acer campestre* L. – Klon polny
14. *Acer ginnala* Maxim. – Klon ginnala
15. *Acer negundo* L. – Klon jesionolistny
16. *Acer platanoides* L. – Klon pospolity
17. *Acer pseudoplatanus* L. – Klon jawor
18. *Acer saccharinum* L. – Klon srebrzysty
19. *Aesculus hippocastanum* L. – Kasztanowiec biały
20. *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn. – Olsza czarna
21. *Betula pendula* Roth – Brzoza brodawkowata
22. *Carpinus betulus* L. – Grab pospolity
23. *Fagus sylvatica* L. – Buk pospolity
24. *Fraxinus excelsior* L. – Jesion wyniosły

25. *Juglans cinerea* L. – Orzech szary
26. *Malus sylvestris* Mill. – Jabłoń dzika
27. *Phellodendron amurense* Rupr. – Korkowiec amurski
28. *Populus alba* L. – Topola biała
29. *Populus tremula* L. – Topola osika
30. *Prunus avium* (L.) L. – Czereśnia ptasia
31. *Prunus cerasifera* Ehrh. – Śliwa wiśniowa, ałycza
32. *Pyrus pyrastrer* (L.) Burgsd. – Grusza pospolita
33. *Quercus palustris* Muench. – Dąb błotny
34. *Quercus robur* L. – Dąb szypułkowy
35. *Quercus rubra* L. – Dąb czerwony
36. *Rhus typhina* L. – Sumak octowiec
37. *Robinia pseudoacacia* L. – Robinia biała
38. *Salix caprea* L. – Wierzba iwa
39. *Sorbus aucuparia* L. – Jarząb pospolity
40. *Tilia cordata* Mill. – Lipa drobnolistna
41. *Tilia platyphyllos* Scop. – Lipa szerokolistna
42. *Ulmus glabra* Huds. – Wiąz górski
43. *Ulmus laevis* Pall. – Wiąz szypułkowy

Krzewy liściaste

44. *Amelanchier spicata* (Lam.) K. Koch – Świdośliwa kłosowa
45. *Amorpha fruticosa* L. – Amorka
46. *Berberis vulgaris* L. – Berberys pospolity
47. *Caragana arborescens* Lam. – Karagana syberyjska
48. *Cornus alba* L. – Dereń biały
49. *Cornus sanguinea* L. – Dereń świdwa
50. *Corylus avellana* L. – Leszczyna pospolita
51. *Crataegus chlorosarca* Maxim. – Głóg zielony
52. *Crataegus laevigata* (Poir.) DC. – Głóg dwuszyjkowy
53. *Crataegus pedicellata* Sarg. – Głóg szkarłatny
54. *Euonymus europaeus* L. – Trzmielina pospolita
55. *Hedera helix* L. – Bluszcz pospolity
56. *Mahonia aquifolium* (Pursh) Nutt. – Mahonia pospolita
57. *Parthenocissus inserta* (A. Kern.) Fritsch. – Winobluszcz zaroślowy
58. *Philadelphus coronarius* L. – Jaśminowiec wonny
59. *Prunus serotina* Ehrh. – Czeremcha amerykańska
60. *Ptelea trifoliata* L. – Parczelina trójlistkowa
61. *Rhamnus catharticus* L. – Szakłak pospolity
62. *Ribes alpinum* L. – Porzeczka alpejska
63. *Sambucus nigra* L. – Bez czarny
64. *Sorbaria sorbifolia* (L.) A. Braun – Tawlina jarzębolistna

65. *Syringa vulgaris* L. – Lilak pospolity
66. *Viburnum opulus* L. – Kalina koralowa
67. *Vitis riparia* Michx. – Winorośl pachnąca

Podsumowanie

Inicjatywa odtworzenia jednego z elementów dawnego układu przestrzennego folwarku Florianka, jakim były szkółki leśno-ogrodnicze, zasługuje ze wszelkich miar na uznanie. Powstała w ich obrębie ścieżka dydaktyczna o charakterze dendrologicznym stanowi doskonały obiekt pozwalający odwiedzającym go coraz liczniej turystom–miłośnikom przyrody zapoznać się z wieloma gatunkami drzew i krzewów zarówno rodzimych, jak i pochodzących z różnych rejonów świata.

Literatura

- HRYNKIEWICZ J., 1960. Arboretum we Florianca (koło Zwierzyńca Lubelskiego). Roczn. Dendrol. 14: 129-136.
- Katalog drzew owocowych szkółek Florjańskich pod Zwierzyńcem..., [b. d.]. Akta szkółek leśnych Ordynacji Zamojskiej. Archiwum Ordynacji Zamojskiej AOZ 7732 (Archiwum Państwowe w Lublinie).
- Pismo w sprawie zmniejszenia powierzchni szkółek..., 1918. Akta folwarku Florjanka 1916-1919 r. Archiwum Ordynacji Zamojskiej AOZ 12598 (Archiwum Państwowe w Lublinie).
- Protokół zdawczo-odbiorczy nieruchomości..., 1922. Akta folwarku Florjanka 1920-1923 r. Archiwum Ordynacji Zamojskiej AOZ 6155 (Archiwum Państwowe w Lublinie).
- Umowa dzierżawy folwarku Florjanka..., 1925. Akta folwarku Florjanka 1925 r. Archiwum Ordynacji Zamojskiej AOZ 6157 (Archiwum Państwowe w Lublinie).
- Wykaz drzew i krzewów szkółki leśnej Florjanka, 1898. Akta Wydziału Lasów 1902-1903 r. Archiwum Ordynacji Zamojskiej AOZ 12053 (Archiwum Państwowe w Lublinie).
- Wykaz drzew, krzewów i innych roślin..., 1903. Akta Wydziału Lasów, Akta Ogólne Szkółek. Archiwum Ordynacji Zamojskiej AOZ 12102 (Archiwum Państwowe w Lublinie).

Czcionki „plakatówki” z drewna topolowego, wyrzucane w latach 80-tych dwudziestego wieku z zasobów warszawskich drukarni (fot. P. Sikorski)
„Poster” type of poplar wood, thrown out from the reserves of Warsaw printing houses in the 80-ties of the 20. century (photo by P. Sikorski)